

A dohánytermelést és dohánykereskedést felkaroló GAZDASÁGI SZAKLAP.

Előfizetési á a Magyar Dohány-Ujságra:

Égész évre 4 frt.	Negyed évre 1 frt.
Fél évre 2	Megrendelés a kiadó-hivatalban vagy utalványval minden postahivatalnál eszközölendő.

A „Magyar Dohány-Ujság”

szerkesztősége és kiadó-hivatala:

Budapest, V., Árpád-utca 7. sz.

TARTALOM:

Előfizetési felhívás. — Dohányszárítás a pajtában. — A dohánytermelés javításának eszközei a termelőnél (Hirschhorn előadása). — A m. kir. dohányjövődék 1867-től 1884-ig. Irta: Kazay Rezső budapesti dohánygyári hivatalnok. — A dohány bibliográfiája. A „Magyar Dohány-Ujság” számára összeállította Dr. Roditzky Jenő kassai gazd. tanint. igazgató. — Vegyes. — Mire nem jó a dohányfüst? — Hirdetmény.

Előfizetési felhívás.

Lapunk immár fenállásának harmadik évnegyedét futja s így van mögöttünk már egy kis mult, egy megfutott pálya, a melyre visszatekinthetünk. Amit programunkban ígértünk volt, azt most már mint megtörténteket említhetjük. Hogy annál nagyobb haszonnal járjon a gazdaságszereplő, nyomról-nyomra követtük az éppen tenni valókát a dohánytermesztése körül, úgy hogy az olvasó mindig pár héttel előre láthatta megghányva-vetve a teendőket, előre lett figyelmeztetve egymásra. Legyen elég erre nézve utalunk fejtegetéseinkre, melyeket annak idején a dohánypalánta kezeleséről, kiültetéséről, a dohányföld előkészítéséről, a melegágyakról, a dohánymagmivelesről, az aljdohányról, a dohányk. palásáról, a dohány-tölőgetésről, a bugzasas és kacsozásról, a dohány erettsegeről, szedés és fűzésről stb. stb. aszerint, a mint éppen az egyiknek vagy a másiknak ideje volt. Ilyenmü hasznos, világos stílusban írt dolgozatoknak közlése volt mindig főzetünk.

Ezenkívül részletesen ismertettük annak idején a dohánytermelő közön ég előtt a májusban megtartott dohány-kiállítást, érdekes tárczaközleményeket hoztunk, a jelesebb magyar dohányfajok leírását, Kazay Rezső tollából, továbbá tr. Roditzky Jenő kassai gazdasági tanintézetű igazgató összeállításában a dohány bibliográfiáját stb. stb. valamint a külföldi állását a dohánynak is mindig figyelemmel kísértük.

Ennyit a multról.

A jövőre nézve pedig nem mondunk egyebet, mint hogy eddigi programunkhoz továbbra is hívek leszünk.

Lapunk ezután is a dohánytermelés minden ágáról idő- és szakszerű cikkeket és rajzokat is fog hozni, az ujtásokat a közössel megismerteti.

Tárgyalni fogja az egyszerű változtatást, csomózást és simítást, a csomózott dohánylelekek elrakását és göngyölesét stb. egy szóval mindent, ami a dohánytermesztéshez tartozik.

Jelen számunkban megkezdjük Kazay Rezső munkatársunk „A m. kir. dohányjövődék 1867-1884-ig” című terjedelmesebb, szakértelemmel és érdekesen írt dolgozatának közlését.

A „Magyar Dohány-Ujság” olvasó közönségét a jövőben is a dohányfeldolgozásánál alkalmazni szokott eszközök, készülékek, felszerelések és épületek szerkezetével is meg fogja ismertetni és azokról sikerült rajzokat fog közzé tenni.

Midőn tehát e hó végével új előfizetést nyitnánk, kérjük továbbra is a

nagyérdemű közönség szellemi és anyagi pártfogását.

Budapest, 1884 okt. hóban.

Daróczi Vilmos

A „Magyar Dohány-Ujság” szerkesztője.

A „Magyar Dohány-Ujság” kiadóhivatala

Budapest, Árpád-utca 7. szám.

Előfizetési árak:

Égész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.

Előfizetések a kiadóhivatalban és minden postahivatalnál elfogadottnak

Dohányszárítás a pajtában.

A dohánytermelésnek minden idény-szerű munkálata fontossággal bír, de mindazok között a legnagyobb szerepe van a szárításnak.

A mint mult számunkban mondtuk, a szabad ég alatt való szárítás módjával nem szívesen foglalkozunk, mégis azonban minthogy az még ország-szerte divatba van, kell, hogy a mondottakon kívül még néhány szót mondjunk.

Ez évben az idő a dohány szárításra igen kedvező, a minő az ritka évekből volt, mert majdnem folytonos száraz időjárás mellett szárad, az egész mult hónapban szelek sem tehettek ronesolást a dohányban, mert majdnem szélesend volt, éjjel pedig jó harmatok jártak, miáltal azon előnyben voltunk, hogy a dohányt azalatt kényelmesen megforgathattuk, gyak-

ran megrázhattuk, és kényelmesen minden megrongosodás nélkül a pajtába behordhattuk; ezen körülmények nagyon elősegítették jobba tenni rossz rendszerünket, illetőleg a szabadban való szárítást.

Ezen jó időjárás mellett talán feleslegessé vált még azon rossz szokás is, melyet általában igénybe szoktak venni, nevezetesen a kerti, vagy udvari deszka kerítéseket, melyekre felszokták a dohány-pörpöt aggatni, melynek a következtése mindig az volt, hogy a külső oldala egészen a porhanyósságig megégett, a deszkán fekvő oldala pedig egészen zölden maradt; — ezen dolgokat a hol ki nem kerültük, még most is óvakodjunk azt tenni, mert az ily formán szárított dohány sokkal rosszabb, mint a hajdani, mikor a dohánt a földön a hol termett, a köröjára aggatták, és szárították; ezen szárítás mód, száraz időjárás mellett jobb volt, mint a mostani állókön, szabad ég alatt szárított dohányunk; — isten mentse minden rendszerétől, és vajha oda iparkodnánk, hogy összes dohányunk csak árnyékba száríttassék.

A midőn dohánynak a pajtába jön, legfőbb gondunk legyen az, hogy a három féle elkülönített dohány mindenikéhez könnyen úgy férjünk hozzá, hogy a midőn egyik felét leszedjük simításra, a másikához ne kellessék közeledni, és abba kárt tenni; — a mint már említettük, az alj dohány leghamarább jön simítás alá, és így ahoz út kell, hogy hozzá férhesünk; úgy kell tennünk a közép és hegy dohánnyal is, mert ha azzal most nem goldolnánk, kénytelenit volnánk az anya dohánt akkor leszedni a szergyekről és rakásra tenni, míg az aljdohányt leszednénk és annak helyébe a már rakáson fekvő anyadohánt felaggatni; ha tehát most jó előre gondoskodunk, a fáradtság és káros munkától megmenekszünk.

A midőn a dohány jól beszaradt, kocányai és minden bordái kemények, fásak lesznek, levelei pedig simák, nyulékonyak; tehát, hogy szelei törékennyé ne száradjanak, de a mellett szép egyenletes szint nyerjenek, száraz, szeles időben a szellőző nyílások, ablakok zárva legyenek. Ha pedig itt-ott a levelezéket mégis erősen zörgő-kés szárította volna, azon a tajon egy-két szeletét éjszakra hagyjunk nyitva, hogy a levelek a harmat által kissé megerezkedve, visszanyerjék simulékonyaságukat. Ámbar a dohánylevelek rendszeres beszaradási ideje előtt nálunk, az őszi esőzés nem igen szokott beállani, ha mindazonáltal esős, ködös napok állanak be, a szellőző helyeket tartuk zárva, csak az eső elsendesedésével nyissuk föl valamennyit, még az ajtó vagy kapukat is, hogy a bent összegyűlt vízgőzök minél gyorsabban kitakarodjanak.

Rendes időjárás mellett, szélesenedés, derült napokon a szellőző ablakokat tartuk zárva arról az oldalról, honnan a szél fúj. Ha csekély szél vagy légvonat lóbálja a füzereket, annyi szellőt zárjunk el, a mennyi szükségesnek mutatkozik, hogy a lóbálódzás megszűnjék.

A teljes beszaradásig szükséges, hogy a zsinetek kissé távol legyenek egymástól, hogy a kertész ott is hozzáférhesen, a netáni egymásba kuszált leveleket szétszedje és kellően ritkítsa, szükség

esetén megrázogassa, de miután azok jól megszáradtak, szükséges a dohánt a zsinegen öszesszorítani, és egész sűrűn felaggatni, még pedig úgy, hogy a felső sorban az alsó sornak közepéig érjenek a levelek, ugyanolyan egész szorosan érintsék egymást és a jobb fajta dohánt, vagis a legértékesebbet mindéga szétlőt legvédeztet helyre iparkodjunk helyezni; ezen műtétet azért szükséges tenni, mert azáltal az egész zöld színű megbarnul, és tarka színét elveszti, mert ezen öszesszorított állapotában, a midőn a pajtának minden része gondosan bezáratik, és minden szelelő helyét bedugostuk, a dohány kissé megmelekszik, és fermentatióba jön; magától értetődik, hogy mielőtt ezen műtétet végbeviszük, azelőtt éjjel sok levegőt bocsatunk a pajtába, hogy a dohány megnyirkosodjék, és így vele jól elbánassunk, hogy az törékeny ne legyen.

Ez által nyereségünk az, hogy már most a nyert helyet, a később szedett és még be nem száradt dohánnyra igen jól felhasználhatjuk, a midőn azokat most a nyert térére jó széjjel aggatjuk, és a netáni még szabad ég alatt lévő dohánt is fedél alá hozhatjuk.

Lehet ugyan sok gazda, ki ezt mind tudja, de nagyon sokan vannak, kiknek mindezekről fogalmuk nincs, azoknak kik tudják, jó ezt, sőt igen nagy szükség van rá, azt eszükbe juttatni, azoknak pedig, kik nem tudják, igen hasznos dolog, és kötelességet vélünk teljesíteni.

Jövő számunkban a ködtől való megóvásról, és az utoszárítás, illetőleg a kifagyásról fogunk szólni.

A dohánytermelés javításának eszközei a termelőnél.

Hirschhorn előadása.

A dohánytermelés fáradtságot, nagy munkát igényel és termelőink teljesítik azt. Sajnos azonban, hogy ennek, de különösen a gondosságnak éppen akkor szakad vége, mikor legnagyobb szükség volna rá. A gondosság hiánya igen sok helyen már akkor mutatkozik, mikor a törés ideje bekövetkezik. Vannak helyek, hol a törést meg sem kezdik addig, míg a felső levelek is meg nem értek, minék következtése, hogy az aljdohány akkorra félig megrothad. A múlt évben például e miatt az aljdohányért, mint tökéletesen értéktelenért nem kapott a termelő semmit, holott, ha az általános törés előtt két-három héttel ezt külön letörik, jelentékenyebb összeggel nagyobb lett volna bevételük. Nagy baj továbbá az öszszevissza való törés, mi magában a munkaerőben nagy pazarlást von maga után. A természet maga már osztályozza a leveleket, és ha a termelő öszszevissza hányja, a raktárakban újra kell osztályozni, mely munkát el lehetett volna kerülni, a mellett, hogy itt az osztályozás soha sem lehet tökéletes.

A mibe a törésnél kerül az osztályozás, az alig nevezhető költségnek. — És itt utal az előadó az első rajnai vidékeken követett törési módokra, melyek az e lapokban előadottakkal teljesen ugyanazosak. — Az osztályozás pedig oly föltétel, a mit a termelőtől minden kö-

rülmények közt meg kell kívánni, mert különben az átvevő soha nincs tisztában aziránt: mit vesz át, hogyan kezelje. Ez az átvevő érdeke, a mi azonban a termelőnek még jobban javára esik, mert a teljesen és helyesen osztályozott termékért nem lehet a beváltási árt lenyomni.

Még nagyobb bajnak jelezi a szárítási módot. Nagyon sok helyen az ereszek alatt szárítják a dohánt és egyedül azért, mert többet termelnek, mint a mennyinek a megszártásához helyük van. Az eredmény az, hogy a dohány vagy megrothad, vagy üszögös lesz, mert csak az és célra épített szellős dohánypajtákban lehet a dohánt úgy megszártani, hogy igazi színét és szívósságát megnyerje. Hogy hogyan kell építeni a dohánypajtákat, arra van utasítás minden kézikönyvben, de a gazdasági egyesületeknek arra is kellene ügyelni, hogy az építésnél e szabályok követessenek is.

A kinek alkalmá volt a termelőket megfigyelni, láthatta sokszor, hogy kivált a leszedésnél és csomózásnál a dohánt nem kezelik, hanem kinnözák, rontják. A szárított dohánt csak akkor szabad leszedni, ha a száraz időt nedves idő váltja fel, de soha akkor, ha a nedves idő után hideg következik. Ez utóbbi esetben a dohány megfagy és a mint az erjedés következne, fölenged, a mi által a dohány elveszti erejét. A csomózást még leghelyesebben eszközlik a Pfälzban, hol legfőleg 3—4 zsinórt kötnek egy csomóba. Máshol azonban 50 zsinórral is öszszegyomoszóznak egy csomóba, a mi azután a további kezelésnél végtelen sok nehézséget okoz. Hogy mi ennek az oka, azt másból alig lehet kimagyarázni, mint-hogy így a rossz, rothadó dohánt könnyebben lehet a csomóba elrejteni. Ezen azonban az átvevő is segíthet, ha kijelenti, hogy az így csomózott dohánt át nem veszi.

A felgyalo az ő felolvasásában különösen a német viszonyokat tartotta szem előtt és így észrevételei nemesek, hogy nem mindenben illenek a magyar viszonyokra, de sok helyen egyenesen példaképpen hozza fel a magyar termelőket. Nagyon sok azonban az a körülmény is, a melyek miatt nálunk meg inkább panaszt lehet emelni, mint odakint. De hát minden bajnak első orvoslási feltétele a baj megismerése, és így nem véltünk fölösleges dologot művelni, midőn e felolvasást lenyelveben megismertettük.

A m. kir. dohányjövődék 1867-től — 1884-ig.*

Irta: Kaszay Rozsö
(Utánnyomás tilos.)

I.

A jövődék előtti korszak.
Magyarországon a dohány-egyedárúság az 1850 ik évi november 29-én kelt császári nyílt parancsossal lön behozva s tényleg 1851. márczius 1-én lépett életbe. A nemzet ezen időben éppen legszomorúbb napjait élte; csapás csapás után jött rá s a dohány-egyedárúságot ezen csapások egyikének tekintették és nem ok nélkül. Dessewffy Emil gróf a Budapesti Híradó 1846 ik évi folyamán az ugyanazon évben Magyarországon dohánnyal beültetett terüle-

* Visszapillantással a jövődék előtti korszakra.

200.000 magyar holdra tette; dohánytermeléssel 60.000 család foglalkozott s évenként 600.000 mázsa dohány termeltetett. Könnyen elképzelhető tehát a feljajulás és forrongás, midőn e 60.000 család azzal a váratlan hírrel lön meglepve, hogy többé nem természet szabadon dohányt, hogy többé nem rendelkezhetik szabadon saját természetmennyével.

Már azelőtt is sok oldalról meg lön vitatva a dohány-egyedárúságnak Magyarországon behozatala.

Sokan előnyösnek és semmi akadályokba nem ütköznek tartották, a legtöbbben azonban kivihetetlennek vélték s hivatkoztak azon nehézségekre, melyek ezen par excellence dohánytermelő országban az egyedárúságot lehetetlen teszik. S mégis annak keresztülteltele aránylag kevesebb akadályokba ütközött, mint a legmérsékeltbb nemzetgazda is képzelt volna. A nyílt parancs megjelenése után még sokáig forrongtak a kedélyek: petíciók halom-számra gyűltek össze; a vérmesebbek gyűlésekbe s tanakodtak, hogy most már mit tévők legyenek. Legnagyobb baj volt az, hogy a dohány-egyedárúságot a legtöbbben nem ismerték, s ennek folytán annak akár jó, akár rossz oldalai megvilágíthatók nem voltak s egyszerűen mint ismeretlenül s érdek-sértő újítástól félték és idegenkedtek. Az akkori összállamra nézve azonban nagy fontosságú birt, hogy ezen újítás sikerrel keresztülteltesse s ime, alig néhány év alatt az egyedárúság Magyarországon csakugyan életerős gyökeret vert s lassan bár, de mindinkább yirágzásnak indult.

A jövedék behozatala előtt, mint a fent idézett hírlapi közleményből is látszik, a dohánytermesztés Magyarországon teljes yirágzásban volt főleg mennyiségre, de minden esetre minőségre is, mert a verseny sarkalta a termelőket, hogy minél tökéletesebb természetment állítsanak elő mert különben alig számíthattak vevőkre; a dohánytermesztéssel járó sok és nehéz munka pedig nem tekintett olyannak, melyet bármely gazda csupán passzióból és saját gyönyörűségére és kárára megtehet volna, mint akár a dinnyetermesztésnél. Bizton állítható tehát, hogy a verseny és a félelem a meddő fáradozástól olyan igyekezetre ösztönözte az akkori dohánytermelőket, melynek eredménye átlagos jó minőségű dohány volt; mindenesetre sokkal jobb minőségű, mint jelenleg, s teljes joggal sajnálkozhatunk dohánytermelésünknek különösen az utóbbi években beállott hanyatlásán, úgy, hogy lehet mondani, miszerint a dohány-ügy Magyarországon jelenleg országos ügygyé lett s minden oldalról sürgetik a reformálást. Ez lett egyszersmind az egyedárúságnak évek után kintült egyik hátránya.

Az a 60.000 holdnyi terület, melyen az egyedárúság behozatala előtt dohány természetet, az országban csaknem ugyanazon részein oszlott el, hol a dohánytermesztés jelenleg is üzetik s ezen terület egyszersmind a dohánytermő talaj maximumának is vehető, miután akkori időben alig fordult elő eset, hogy olyan talajban termeltek volna dohányt, mely nem arra való volt. Az egyedárúság behozatala óta a dohánytermelő terület mintegy 40—45.000 holddal szaporodott, a mint tudjuk, nem a termény előnyére. Mert épen a talaj helytelen megválasztásában keresendő annak oka, hogy miért kerül évenként annyi sok rozsa dohány a kincstári raktárakba. A reformálásnak tehát ezen irányban kell legelső sorban kiterjednie.

Az egyedárúság behozatala előtt próbál-

tak bár sok helyütt dohányt természetni, de mihelyt látták, hogy a dohány minősége rossz, azonnal felhagytak vele, a nélkül, hogy reformálásra lett volna szükség. A gazda elvitte dohányját a piacra, a vevő odament hozzá, rágyújtott a dohányból, s egyszerűen megmondta, hogy a dohány rossz s a gazda ne fáradjon jövőben dohánytermesztéssel. Így érték el azután, hogy a magyar dohány egész Európában a legjobb hirnévnek örvendett s kereskedők annak minden részéből jöttek a magyar piacokra, s a természető dohányját mindenkor jó áron eladhatta.

Az ausztriai örökös tartományokban már 1670 óta dohányegyedárúság volt s nem épen pénzügyi szempontból lett itt oly eleve behozva, mint inkább azon okból, hogy ily módon akarták a dohány élvezetét megszorítani, sőt elnyomni; mert ismeretes, hogy a dohány élvezetét azon időkben minden áron megakadályozni akarták; papok a szószékről beszéltek ellene; s a dohányt élvezők hivatalból üldöztettek. Így történt meg az is, hogy egy kormányférfiú azon jó tanácsot adta Leopold császárnak, hogy vetessék a dohányra monopolium, talán akkor sikerülend a dohány élvezetét megakadályozni. Ez ugyan nem sikerült, hanem inkább azt vették észre, hogy a dohánymonopolium az államkincstárnak szép hasznót hoz, miért is azt továbbra is megtartották. Az osztrák dohányjövődék már régi idők óta a magyar dohánypiaczkokon vásárolta be szükségletét, hol is a dohánynak, mint bármely ipari vagy élelmi növénynek, a kereset s kínálat szerint ingadozó árai voltak.

A dohány bibliográhiája.

A »Magyar Dohány-Ujság« részére összeállította dr. **Rodtöcny** Jenő, a kassai gazd. tanint. igazgatója (Befejező közlemény)

Tappius Jacob. Oratio de Tabaco ejusque hodie no abusu. Helmstadt 1653.

Taschenbuch für Tabakraucher od. Belehrung üb. Alles, was ein Tabakraucher wissen muss etc. Sondershausen, 1836

Taschenbuch oder das Wissenswürdigste v. d. Geschichte d. Rauchens etc. Tülingen 1825. 12.

Taorius Raphael. Hymnus Tabaci. Lugd. Batav. 1628 4 Utrajecti 1644.

Tiedemann Fr. Geschichte des Tabaks etc. M. m. Frankfurt 1854. n. 8. 440 lap. Tabacco, the case of the planters of Tabacco in Virginia. London 1865.

Tessier avis sur la culture du tabac en France. Paris, 1791. 8.

Traite de la culture du tabac et de sa fabrication et vente avec 6 planches. Paris, 1791. 8.

Unterricht des Tabakbaues für den kurfürzlichen Landmann etc. herausgegeben v. d. General-Landes-Polizei-Ministerial-Oberdirektion, Mannheim, 1780.

Unterricht für Tabakpflanzer in Ungarn. Galizien, Südtirol. Bécs 1845.

Unterricht zum Tabakbaue überhaupt, und besonders in der Niederlausitz. Lipsce, 1779.

Ueber das Nicotin und seine quantitative Bestimmung in Tabak. Comptes rendus Dec. 1846. No. 25. Dingler's politehn. Journal 1847. 103. k. 373. 1.

Ueber den Bleigehalt der Schnufftabake: Kunst- und Gewerbeblatt für Bayern. 1859. 129. 1.

Verhandlungen d. Grosst. Badischen landw. Vereines mit allen Beiträgen über Tabakbau. Pforzheim, 1821—29.

Villeneuve (de) Traite de la culture du tabac, 1791. 8.

Vogel Dr. A. Untersuchung einiger Cigarrensorten auf ihren Verbrennungspro-

dukte und ihren Wassergehalt. Dingler's politehn. Journal 1859. 152. k. 398. 1.

Vollständige Abhandlung vom Tabakbau, allen Land- und Ackerleuten zum Besten herausgegeben 3. Stück. Helmstadt, 1781.

Wagner L. v. Handbuch der Tabak, Cigarren u. Fabrikation. Weimar, 1871.

Weitere Anlagen Z. Berichte der Tabak-Enquete-Commission IV. k. Session 1878/79, Berlin Fol.

Wohlerfahrner Tabaksfabrikant 1840. 4. kiadás 8.

Zeller Dr. C. v. in Hohenheim. Anleitung zum Tabakbau mit systematischer Beschreibung der wichtigsten kultivirten Tabaksarten. Karlsruhe, 1837. n. 8.

Ziegler Johann Jak. Von dem gar heilsamen Wundkraute Nicotiana. Zürich, 1516. 4.

Zimmermann J. H. Tabakbüchlein. Kurze leichtfassliche Anleitung zur Pflanzung u. Behandlung des Tabaks. Auf Anordnung der aarganischen Tabakgenossenschaft herausgegeben. Aarau 1881.

— Die Aufzucht der Tabaksatzlinge. Gekröntes Preischriften. Aarau, 1833. 22 1.

Zufällige Gedanken über Gut und Uebel bei Gelegenheit der aufgehobenen Tabaksverwaltung. Berlin 1787.

Zur Frage der Einführung d. Tabakmonopols im Deutschem Reiche. 8.

Zur Tabaksteuerfrage. (Als Manuscript gedruckt.) Mannheim 1867. 8.

Vegyes.

Azon t előfűtetűnk részére, a kiknek előfűtetűnk jelen számmal lejár, az előfűtetűnk megkényyebbitése végett postantárványt csatoltunk: folköjuk őket valamint a hátrálokosakat, hogy az előfűtetűnk pénzeket minél hamarabb bekdűdeni szveskedjenek, ne hogy lapunk székűldésben fennakadás álljon be.

A lejárati idő a czimszalagon van kitűntetve.

A magyar királyi dohányjövődéki központi igazgatóságnak apunk más helyén közzétett hirdetésére hívjuk fel t. olvasóink figyelmét. Látjuk abból, hogy mily melegen karolja fel Magyarorszag dohánytermelését az arra leghivatottabb közeg: a központi igazgatóság és ennek lelke, az igazgató Treinszky Gyula min. tan. Az igazgatóság rövid fenállása óta annyi jelét adta már üdvös intézkedéseinek, hogy azokból biztosan jobb jövőt következtethetünk az annyira életbe vágó és eddig roppantul elhanyagolt dohánytermelésünkre. A közzétett hirdetés is mutatja mennyire szíven hordja nevezett igazgatóság a dohányügyet és hogy törekvése oda irányul, mikép dohánytermelőink érdekeit lehetőleg összegeztesse a kincstár előnyeivel. — A dohányügyi enquete által 1882-ik évben hangoztatott elvek nem fognak papiron maradni, hanem jelzett hirdetés szerint már is test és hus alakot vettek fel. Rajtunk, a dohánytermelőkön a sor, hogy mi is hozzá járuljunk az elvek megvalósításához.

Mire nem jó a dohányfűst. Egy Algirban. élő orvos közli, hogy 6 28 év előtt egy fiatal leánynál a tetszhalál ellen sikerrel alkalmazta a dohányfűstöt. A leány egy olyan teremben, melynek levegője szénssavval volt tele, életteletlenül rogyott össze. Megkísérlettek minden eszközt, hogy életre hozzák, de hiába. Ekkor az orvosnak az jutott eszébe, hogy dohányfűstöt fűtja a leány szájába. Miután nem volt cső, a minek segítségével ezt eszközölhetők volna egyszerűen tevezivta száját a pipájából fűsttel, ráhajolt a leányra és úgy fűtja szájába a fűstöt. Alig néhány perc múlva a leány lélegzeni kezdett. Ez esetben a fűst nem ment le a torkon, hanem csiklandást okozott, a mi által az orrválaszfal összenyűdött és a lélegzetvétel lehetővé vált.

6335. sz.

I. u. o.

HIRDETMÉNY.

Folyó évi januárhó 21-én 2238I. sz. a. kiadott, a magyar korona országaiban a dohányjövédék részére termelendő és beszállítandó dohánylevelekért 1884., 1885. és 1886-ik évre megállapított beváltási árakat, valamint az osztályozási szabályokat tartalmazó hirdetményben részletesen fel vannak ugyan sorolva levélnemként és osztályonként a megállapított új árak és mindazon határozmányok és feltételek, melyekhez a dohánynak beváltása kötve van, mindazonáltal szükségesnek mutatkozik a termelőket némely határozmányokra különösen figyelmeztetni és azon célzt megismertetni, melyet a jövédék, az új árak alapján elérni szándékozik.

Az 1882-ik évben termelők és egyéb szakfériakból összeállított dohányügyi enquete kimondotta a minőségre való termelés emelésének szükséges voltát, és ennek elérése tekintetéből a jobb minőségű, a magasabb osztályokba tartozó és tisztán szállított anyag árának felemelését, ellenben a gyártásra nem alkalmas silány anyag megsemmisítését vagy árának tetemes leszállítását hozta javaslatba és helyes átvételt ajánlt.

Az enquete ezen javaslata az új ár-tételekben és az által kerül érvényre, hogy helyes átvétel lehetővé tegye a szivarboríték leveleknek és a nehéz levelek válogatott, valamint a finom és közép-finom kerti és muskatály anyag I. osztályába tartozó dohánynak csomónkénti átvételre rendeltetett el.

A termelők könnyebbségére az áru összeállításának egyszerűsítése tekintetéből a szivarboríték-leveleknél, valamint a finom és közép-finom kerti-leveleknél, végre a finom muskatály-leveleknél a válogatott osztály elejtetett.

Hogy a termelő a neki szánt, a jobb minőségű anyagra szabott magasabb árakat tényleg el is nyerje, szükséges, hogy az anyag akként kezeltesse és a beváltáshoz úgy a mi a **csomózást**, valamint a **bebálozást** illeti, akként állítassék össze, hogy akár egyes, meg nem felelő leveleknek a csomókba, vagy pedig meg nem felelő csomóknak jobb minőségű dohány-bálokba való keverése által az anyag értéke csökkenést ne szenvedjen.

Ennek megfelelő ellenőrzése és helyes átvétel lehetővé tegye tekintetéből az összes **szivarboríték-levelek**, valamennyi dohánynemnek **válogatott osztálya**, a **csetneki muskatály**, a **finom muskatály** és a **finom** vagy **közép-finom kerti levelek I. osztálya**, mint már fentebb említve lett, csomónként fog átvétetni.

A felsorolt magasabb osztályokba tartozó és csomónként átvendő anyag minőségének megítélése végett a beváltásnál nem csupán néhány kihuzott csomó fog alapul szolgálni, hanem az egész bál válogatás alá bocsáttatni, megjegyeztetik azonban, hogy a mondott csomónkénti átvétel céljából eszközözendő válogatást a kincstári munkások eszközözendik, és ennek költségei a termelőt nem terhelik. A csomónkénti válogatás költségeit a termelő csak azon eddig is gyakorlatban volt esetekben tartozik viselni, midőn az alsóbb osztályu kevert bálok válogatása szükséges, melyeknek csomónkénti átvétele elrendelve nincsen, és melyeknek a kincstári munkások által eszközözendő válogatását a termelő **önmagá kívánja** oly esetben, midőn a bál kevertségénél fogva a dohánynak alsóbb osztályba való sorozatába bele nem egyezik.

Figyelmeztetnek a termelők, hogy a kincstár csak tisztán szállított anyagért fizeti a magasabb árakat, mi úgy értelmezendő, hogy ott, ahol **muskatály levelek** termeltetnek, ha a **fehér virágu muskatály vörös viráguval** van keverve, akkor ez nem az árjegyzék 8. tétele alatt levő **fehér virágu muskatály levelek**, hanem csakis az árjegyzék 2. tétele alatt levő **vörös virágu muskatálylevél** ára szerint fog fizettni; valamint ha az árjegyzék 2. tétele alatt előforduló **vörös virágu muskatály** közönséges levelekkel van keverve, ez nem a muskatály, hanem az árjegyzék 3. tétele alatt előforduló közönséges levél ára szerint fog fizettni; azért a fehér virágu muskatálynak vörös viráguval, továbbá a vörös virágu muskatálynak közönséges levelekkel való keverését a termelő saját érdekében mellőzzék.

Ugyanez áll a kevert **finom és közép-finom kerti levelekre** nézve; ugyanis finom kerti levéllel kevert dohányok csak minőségükhöz képest, illetőleg mint közép-finom levelek és közönséges levelek fognak átvétetni és fizettni.

Az utolsó években sok túlnedves dohány került beváltáshoz, mi a termés kényszerérett és tartalom nélküli részének hiányos szárításában, részint mesterséges megnedvesítésében találja okát.

Részben az árnyékban való szárításnak is tulajdonítható, hogy sok zöld és hiányosan szárított anyag került be.

A mily kitűnő eredményeket mutat fel az árnyékban való szárítás a kifogástalan minőségű, teljesen érett dohányleveleknél, éppen oly káros hatású az a tartalom nélküli és kényszerérett dohányoknak.

Figyelmeztetnek ennél fogva a termelők, hogy az anyag szárítására a legnagyobb gondot fordítsák, és csak a kifogástalan, teljesen érett, nevezetesen a szivargyártásra alkalmas anyagot vonják az árnyékban való szárítás alá, a dohányoknak mesterséges megnedvesítését pedig saját érdekében kerüljék.

Az enquete nek a silány, gyártásra kevésbé alkalmas anyag árának leszállítását célzó javaslata érvényesítése tekintetéből, **kihányas** elnevezés alatt egy új osztály léptettetik életbe.

Hivatkozolag a hirdetmény 20. pontjára, és az árszabás V. 9. tételére figyelmeztetnek tehát a termelők, hogy a **kihányas** osztályba tartozó anyagot, névszerint a jég által tönkretett leveleket, a kényszerérett, szivégett, kocvány-rothadt, de száraz leveleket, a kissé fehérlő, fehér penészszel lepett, végre oly érett leveleket, melyek a fagytól érintvők, de nem fekete, hanem vöröses színűek, és még közönséges pipadohányának használhatók, külön csomózzák és külön bálokba szorítva hozzák a beváltáshoz.

Mint hogy tapasztaltott, hogy a hulladék legtöbb esetben mindenféle személt keverve szállítatik be, hivatkozolag a hirdetmény 23. pontjára, értesítetnek a termelők, hogy a hulladékot, illetve csomózatlan leveleket mindennemű idegen anyagtól megtisztítva szállítsák be, mert személtel vagy bármely, idegen anyaggal kevert hulladék csakis mint **haszonvetlen** fog átvétetni és megsemmisíttetni.

Végre különösen figyelmeztetnek a termelők a hirdetmény 26., 27. és 28-ik pontjaiban foglalt határozmányokra, melyek a beváltásnál szigorú zsinórmértékű fognak szolgálni, a termelők tehát önmaguknak tulajdoníthatják, ha az ezeztől való eltérés által érezhető károkat fognak szenvedni, mert a mint egyrésztől az árak felemelése következtében a jó minőségű dohány beszállítása által a termelő fáradozásának megérdemelt jutalmát találja, úgy másrésztől rosz, elhanyagolt vagy szándékosan megrontott dohány beszállítása által oly károkat szenvedhet, melyekért nem a jövédéket, hanem csak önmagát okolhatja.

Budapest, 1884. augusztus 12-én.

A m. k. dohányjövédéki központi igazgatóságtól.